

um frv. til l. um breyt. á lögum nr. 55 17. júlí 1964, um tekjuskatt og eignarskatt.

Frá 2. minni hl. fjárhagsnefndar.

Á valdatíma núverandi stjórnarflokka hefur verið framkvæmd gerbreyting á skattakerfinu í landinu, breyting, sem hefur haft viðtækar efnahagslegar afleiðingar. Eðli þessara breytinga má nokkuð marka af eftirtöldum staðreyndum:

1. Heildarskattheimta ríkisins (tollar og skattar) hefur hækkað í krónutölu úr 778 millj. kr. 1959 í 3348 millj. kr. 1965 (miðað við fjárlagafrv. bæði árin) eða um 330%. Ætla má, að skattheimta sveitarfélaga hafi hækkað viðlíka. Á sama tíma hafa sammingsbundin laun almennra verkamanna hækkað um nálægt 58% (ársmeðaltöl 1959—1964) eða nær 6 sinnum minna en skattheimtan.
2. Beinir skattar til ríkissjóðs hafa rösklega tvöfaldast, en hlutfall þeirra í heildarskattheimtunni hefur lækkað úr ca. 20% 1959 í rösk 11% 1965.
3. Söluskattur hefur hækkað úr 151 millj. kr. 1959 í 922 millj. kr. 1965 eða um 510%.
4. Skattar gróðafélaga hafa farið síminnkandi hlutfallslega, og er nú svo komið, að tekjuskattur félaga nemur aðeins tæplega 2% af sköttum og tollum ríkisins og eignarskattur um 0.2%.

Auðsætt er af þessu, hvert stefnt hefur verið. Skattþunginn hefur verið aukinn gífurlega eða meira en fjórfaldast á þessu tímabili að krónutölu og svo að í engu samræmi er hvorki við almenna tekjuaukningu einstaklinganna né heldur við sammingsbundin laun almennings. Bilið milli aukningar skattheimtunnar og hækkunar launa hefur farið sibreikkandi ár frá ári.

Horfið hefur verið í æ ríkari mæli frá beinni skattheimtu, sem miðaðist við tekjur. Gróðarekstur hefur verið gerður nær algerlega skattfrjáls til ríkisins, en söluskattur verið aukinn að sama skapi. Þannig hefur hin aukna skattabyrði verið færð einhliða yfir á almenna neyzlu með hækkuðu verðlagi, og hefur þessa gætt mest á þeim þáttum neyzlunnar, sem óhjákvæmilegastir eru: matvörum, sem á umræddu tímabili hafa meira en tvöfaldast í verði, og hins vegar á húsaleigu og byggingarkostnaði.

Skattabreytingin hefur þannig verið ein af höfuðorsökum sívaxandi dýrtiðar og verðbólgu og átt ríkan þátt í þeirri efnahagslegu þróun, að raunlaun verkafólks til lands og sjávar fyrir eðlilegan vinnudag hafa lækkað stórlega, þrátt fyrir vaxandi þjóðarframleiðslu og þjóðartekjur.

Það frv., sem hér er flutt af ríkisstjórninni, boðar enga breytingu á skattastefnu hennar, né heldur felast í því neinar umbætur fyrir almennung. Frv. miðar aðeins að því að samræma nokkuð þau lög um tekjuskatt og eignarskatt, sem nú gilda, því verðlagi, sem dýrtiðarstefnan hefur skapað, og þeim launabreytingum, sem orðnar eru á s. l. ári. Breytingarnar eru þó ekki meiri en svo, að miðað við hliðstæðar tekjur 1963 og 1964 er tekjuskattsgreiðendum nú ætlað að greiða nokkru hærri tekjuskatt í krónum talið en s. l. ár, en í hlutfalli við tekjur er um örlitla lækkun að ræða.

Frv. gerir ekki ráð fyrir neinum breytingum á sköttum félaga, og er þeim ætlað nær fullt skattfrelsi sem áður. Ekki er heldur gert ráð fyrir neinum endurbótum á ákvæðum um skatteftirlit, né heldur er mætt kröfum almennings um, að skattar verði innheimtir jafnóðum og tekjur falla til.

Fulltrúar verkalýðshreyfingarinnar hafa í viðræðum við ríkisstjórnina látið í ljós óskir um breytingar á frv. þessu, en hún hefur ekki að svo komnu a. m. k. séð sér fært að taka þær óskir til greina. Undirritaður hefur því talið rétt að flytja breytingartill. við frv. í samræmi við þær hugmyndir, sem fram komu af hálfu verkalýðshreyfingarinnar, svo að þingdeildinni gefist kostur á að taka afstöðu til þeirra. Breytingartill. um fjölgun skattþrepa og aukinn persónufrádrátt mótast að sjálfsögðu af því, að hin óhæfilega söluskattsheimta er staðreynd, sem verður ekki breytt í sambandi við afgreiðslu þessa frv. Að öðru leyti miða brtt. undirritaðs að bættu skatteftirliti, og að því að þyngja skattgreiðslur gróðafélaganna í landinu. Enn fremur eru gerðar till. um nokkrar fleiri lagfæringar, svo sem um sérstakan skattfrádrátt fyrir verkafólk í fiskiðnaði og hafnarverkamenn. Með samþykkt þessara tillagna yrði ekki um að ræða neinar gagngerðar breytingar á skattakerfinu, en vafalaust mundu þær færa ríkissjóði auknar tekjur, sem nota mætti til þess að létta útgjaldabyrðar bæjarfélaganna og þar með útsvör á lágtekjur og þurftarlaun, jafnframt því sem um nokkra lækkun tekjuskatts á einstaklingum, einkum hinum tekjulægri, yrði að ræða.

Undirritaður leggur til, að frv. verði samþykkt með þeim breytingum, sem hann flytur á sérstöku þingskjali.

Alþingi, 2. maí 1965.

Björn Jónsson.